

eis qui sanari nolūt: vocat infans: Et sepe ne hoc vocet a desperatis hoibus: trepidat facere et differt: quod oīm fidelissim⁹ et potentissimus medicus imperauit. Non ergo nūc isti possunt erubescere: quib⁹ ne nos erubescam⁹ optandū est: et a pposito itinere vel reuocemur vel impediamur vlt retardemur. Sed veniet tēpus vt illi erubescant: dicētes vt scriptū est: **Hi sunt q̄s aliquādo habuim⁹ in derisum et in similitudinē improprij.** Nos insensati: vitā illoz estimabamus insaniaz: et finem illoz sine honore. Quomodo cōputati sunt inter filios dei: et inter sanctos fors illoz est. Ergo errauimus a via veritatis: et iusticie lumen nō luxit nobis: et sol non ortus est nobis. Repleti sumus iniquitatis via et pditionis: et ambulauimus solitudines difficiles: viam em̄ domini ignorauimus: Quid nobis pfuit superbia: aut quid diuitiarū iactatio cōtulit nobis: **Trāsierunt omnia illa tāq̄ vmbra.** Qd̄ aut̄ ait: **Cōuertantur et cōfundant:** Quis nō iudicet eē iustissimā penā: vt persionē ad cōfusionē habeant: qui ad salutē habere noluerunt. Beinde addidit: **Valde velociter.** Cū enī iā desperari cepit iudicij dies: cū dixerint pax: tūc eis repentin⁹ veniet interit⁹. Quicūq̄ aut̄ venerit: celerrime venit qd̄ desperat esse ventur⁹: Et lōgitudinē vite hui⁹ nō facit sentire: nisi spes viuēdi. Nā nihil videtur esse celerius: q̄ quicqd̄ in ea iā pteritū est. Cū ḡ iudicij dies venerit: tūc sentient peccatores: q̄ nō sit longa oīs vita que transit. Nec oīno eis videri poterit tarde venisse: qd̄ nō desiderātib⁹: sed potius nō credētib⁹ venerit. Qd̄ et illud h̄ accipi pōt: vt tāq̄ gementē et tā sepe diuq̄ flentē deus exaudiuit: intelligatur liberata a peccatis: etiā oēs puerfos motus carnalis affectionis domuisse: sicut dicit: **Bis cedite a me oēs qui opamini iniquitatē: qm̄ exaudiuit dñs vocem fletus mei.** Qd̄ cū ei puerit: nō mix est si iam ita pfecta est: vt oret p inimicis suis. Pōt ḡ ad hoc pertinere qd̄ dixit: **Erubescant et cōturbentur omnes inimici mei:** vt de peccatis agant penitentiā: qd̄ sine cōfusione et cōturbatione fieri nō pōt. Nihil itaq̄ impedit sic accipere et illud qd̄ sequit: **Conuertant et erubescant:** Id est puerant ad deū: et erubescant se in priorib⁹ tenebris peccatoz aliqñ gloriatos. Sicut Apl⁹ dicit: **Quā em̄ gloriam habuistis aliquādo in his in quib⁹ nūc**

erubescitis. Qd̄ aut̄ addidit valde velociter: aut ad optantis affectū: aut ad christi potentia referendū est: Qui gētes q̄ p idolis suis psequēbant ecclesiā: ad euāgelij fidem tanta tempoz celeritate cōuertit.

Explicit Tractatus de ps. VI.

Incipit Tractatus de ps. VII.

Psalmus ipsi David que cātavit dño p vrbis Chusi filij gemini.

Historia quidē vnde occasione istaz prophā sumpsit: in regnozū secūdo libro cognoscere facile est. Ibi enī Chusi amicus regis David transitū fecit in partes Absalon filij ei⁹: qui aduersus patrem bellū gerebat: ad explorāda cōsilia et renūcianda que aduersus patrē ille moliebat: auctore Achitofel: Qui defecerat ab amicitia David: et filiū ei⁹ aduersus patrē psilijs quib⁹ posset: instruebat. Sed qm̄ non ipsa historia in hoc psalmo p̄siderāda est: de qua prophā mysteriozū velamē assūpsit: si transitū ad christū fecimus: auferatur velamē. Et pmo ipsoz nominū significatio interrogemus: quid sibi velit. Non em̄ defuerūt interpretes: q̄ hec ipa nō carnaliter ad litterā: sed spiritualiter inuestigantes: edicerēt nobis qd̄ Chusi interpretat silentiū. Gemini aut̄ dexter: Achitofel fratris ruina. Quibus interpretationib⁹ rursum nobis traditor ille Judas occurrit: vt Absalon eius imaginē gestet: scdm̄ qd̄ patris pax interpretatur: quia pacatus erga illū extitit pater: q̄uis ipse dolis suis bellū haberet in corde: sicut in psalmo. iij. tractatū est: Quēadmodū aut̄ inuenit in euāgelio filios dñi nostri Iesu christi dictos esse discipulos: sic in eodē euāgelio inueniuntur etiā fratres esse appellatos. Resurgēs enim domin⁹ ait: Glade et dic fratribus meis. Et Apostolus em̄ dicit primogenitū in multis fratribus. Discipuli ergo ei⁹ ruina qui eū tradidit: recte intelligit fratris ruina. Qd̄ Achitofel interpretari diximus. Chusi aut̄ qd̄ interpretatur silentiū: recte accipit aduersus illos dolos dñi nostri silentio dimicasse: id est altissimo secreto q̄ cecitas in israel ex parte facta est: cum dominū persequēbatur: vt plenitudo gentiū intraret: et sic omnis israel saluus fieret. Ad hoc pfundum secretū atq̄ silentiū cū venisset Apostolus: exclamauit quasi quodā ipsius altitudinis horrore pcussus. Qd̄ altitudo diuitiarū sapientie et scientie dei: q̄ inscrutabilia sunt iudicia eius: et inue-

Alia lra
erubescant.

figabiles vie ipsius: Quis enim cognouit mentē domini: aut quis cōsiliarius illius fuit: Ita magnū illud silentiū non expositione magis aperit: q̄ admiratione commendat. Hoc silentio dominus sacramentū venerabilis passionis occultās: voluntariam ruinā fratris: id est nefariū scelus traditoris sui: in sue misericordie atq; providentie ordinē vertit: Ut quod ille ad p̄niciē vnius hominis peruersa mente faciebat: iste ad salutem omnīū hominū prouida gubernatione cōferret. Cantat ḡ psalmū domino anima perfecta: que iam digna est nosse secretū dei. Cantat pro verbis Chusi: quia meruit nosse verba illius silentij. Apud infideles enī et persecutores: silentiū est illud atq; secretū. Apud suos autem quibus dictū est: Jam nō dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dominus ei: vos autē dixi amicos: q̄ omnia que audiui a patre meo: nota feci vobis. Apud amicos ergo eius non est silentiū: sed verba silentij: id est ratio exposita et manifesta illius silentij. Quod silentiū: id est Chusi: dicit filius gemini: id est dextri. Nō enī abscondendū erat sanctū: quod p̄ illis gestū est. Et tū iquit: Nesciat sinistra tua: quid faciat dextera tua. Canit ergo aīa p̄fecta in p̄phetia cui secretū illud innotuit: p̄ verbis Chusi: id est pro cognitione eius dē secreti. Quod secretū: dextera deus: id ē fauens atq; p̄pitius ei: operatus est. Quare hoc silentiū filius dextri appellatur: qd̄ est Chusi filius gemini.

Alia lra. t̄ libera.
Domine deus me⁹ in te speraui: saluū me fac ex oībus persequentibus me et erue me. Tanq̄ cui nō restat iam perfecto nisi inuidus diabolus superato omni bello atq; aduersitate vitiorum: dicit: Saluū me fac ex omnibus p̄sequētib⁹ me et erue me. Nequādo rapiat vt leo animas meas: Bicit Apostolus: Auerſari⁹ vester tanq̄ leo rugiens circuit: querēs quē deuoret. Itaq; cū diceret per pluralē numerū: saluū me fac ex omnibus p̄sequētib⁹ me: singularē postea intulit dicens: Nequādo rapiat vt leo animā meā. Nō enim ait: nequādo rapiant: sciēs quis reſtiterit inimicus: tam p̄fecte anime vehemēter aduersus. Nū nō ē qui redimat: neq; qui saluū faciat. Id est ne ille rapiat: duz tū nō redemis: neq; saluū facis. Si enī deus nō redimat neq; saluū faciat: ille rapit. Et

vt manifestū sit iam perfectā animā hoc dicere: cui solius diaboli fraudulētissime insidie cauēde sunt: vide qd̄ sequat. Domine deus meus si feci istud: Quid est hoc qd̄ vocat istud: An q̄ nō dicit nomen peccati: vniuersale peccatū intelligēdū est. Qui intellect⁹ si displicet: illud accipiam⁹ dici qd̄ sequit: Tanq̄ si interrogas semus qd̄ est hoc qd̄ dicis: istud respōdit: Si est iniquitas in manib⁹ meis. Iā ergo manifestū est: de omni peccato dici. Si reddidi retribuētibus mihi mala: Quod nō pōt vere dicere: nisi p̄fectus. Aut quippe dñs: Estote p̄fecti: sic pater vester q̄ est in celis: Qui solē suū ori ri facit sup bonos et malos: et pluit sup iustos et iniustos. Qui ergo nō reddit retribuētibus mala: p̄fectus est. Cū itaq; oret anima p̄fecta p̄ verbis Chusi filij gemini: id est p̄ cognitione illius secreti atq; silentij: quod p̄ salute nostra operatus est p̄pitius nobis et misericors domin⁹: vt toleraret et patiētissime sustineret dolos traditorū sui. Tanq̄ huic p̄fecte anime dicat exponēs rationē ipsi⁹ secreti: Ego p̄ te impio et peccatore: vt tue iniquitates mei sanguinis effusione lauarent: magno silentio et magna patientia traditorē meū ptuli. Nōne imitaberis me: vt et tu non reddas mala p̄ malis. Animaduertēs igit et intelligēs quid p̄ illo fecerit domin⁹: et eius exemplo ad p̄fectionē p̄ficiens: dicit: Si reddidi retribuētibus mihi mala: Id ē si nō feci quod tu faciendo docuisti. Decidā ergo ab inimicis meis inanis. Et bene nō ait: si reddidi tribuentib⁹ mihi mala: sed retribuētibus. Qui enī retribuit: iam aliquid acceperat. Maioris aut patientie est: nec ei mala repēdere: qui acceptū beneficij red dit mala p̄ bonis: q̄ si nullo ante accepto bñficio nocere voluisset. Si reddidi ergo inq̄ retribuētibus mihi mala: id ē si te non imitatus sum in illo silentio: hoc ē patientia tua quā p̄ me opatus es: decidā ab inimicis meis inanis. Inaniter. n. se iactat: qui cū et ipse homo sit: cupit se de homine vindicare. Et cū superare hominē palā querit: occulte a diabolo superat. Inanis effectus: vana et supba leticia: qd̄ quasi vinci non potuit: Intelligit ḡ iste vbi maior fiat victoria: et vbi pater reddat q̄ videt in occulto. Ne itaq; reddat retribuētib⁹ mala: iram potius q̄ hominē vincit: illis enī literi erudit⁹: in quibus scriptū est: Melior

Alia lra t̄ merito.

est qui vincit irā: q̄s qui capit ciuitatez. **Et** reddidi retribuētibus mibi mala: decidā ḡ ab inimicis meis inanis. **Jurare** videt̄ p̄ execrationē: qd̄ ē grauiſſimū iurandi genus: cū homo dicit: si illud feci: illud p̄nar. **Sed** aliud est iuratio in ore iurantis: aliud in ſignificatione p̄phetant̄. **Hic** n. dicit quid vere cōtingat hominib⁹ qui reddunt retribuētib⁹ mala: nō quod ſibi aut alicui quaſi iureiurando imp̄cetur. **Perſequatur**: ergo: **inimicus anima mea** et **cōprehendat**: **Iterū** inimicū ſingulari numero nominās: illū magis magiſq; manifestat: quē ſupius velut leonem appellauit. **Ipe** enī animā p̄ſequit̄: et ſi de ceperit: cōprehendet. **Nam** hoies vſq; ad interfectionē corpis ſcuiunt. **Animā** vero poſt illā viſibilē mortē in poteſtate habere nō poſſunt. **Diabolus** aut̄ quas aīas p̄ſecutus cōprehenderit: poſſidebit. **Et cōculcet in terra vitā meā**: **Id** eſt cōculcando terrā faciat vitā meā: cibū: ſc̄z ſuū. **Non** enī tñ leo: ſed etiā ſerpens appellat⁹ eſt: cui dictū eſt: **Terrā manducabis**. **Et** peccatori hōi dictum ē: **Terra es**: et in terrā ibis. **Et gloriā meā in puluerē deducat**. **Hic** eſt ille puluis: quē proijcit ventus a facie terre: ſuperborū ſc̄z vana et inepta iactātia et inflata et nō ſolidata: tanq̄ vento elatus: pulueris globus. **Recte** itaq; hic poſuit gloriā: quā non vult in puluerē deduci. **Vult** enī eam ſolidāz habere in conſcientia corā deo: vbi nulla iactātia eſt: **Qui** gloriatur inquit: in domino gloriatur. **Iſta** ſoliditas in puluerē deducitur: ſi per ſuperbiā quiſq; cōtemnēs ſecreta cōſcientie: vbi ſolus deus hominē p̄bat: velut apud infantes gloriari. **Hinc** eſt qd̄ alibi dicit deus: **Cōteret ossa** placentiū hoīb⁹. **Qui** aut̄ bñ didicit vel exptus eſt vitorū ſupandorū gradus: intelligit hoc vitū inanis glorie: vel ſolū vel maxie cauendū eē p̄fectis. **Quo** p̄mo enī vitio lapſa eſt aīa: hoc vltimū vincit. **Intitū** aut̄ oīs peccati ſupbia. **Et intitū ſupbie** hominis: apoſtare a deo. **Exurge domine in ira tua**: **Quid** adhuc iſte quē p̄fectū dicim⁹: ad iram p̄uocat deū: **Nōne** videndū eſt ne potius ille p̄fectus ſit: qui cū lapidareſ: dixit: **Dñe** ne ſtatuas illis hoc peccatum: **An** et iſte: nō aduerſus hoies hec p̄catur: ſed aduerſus diabolū et angelos eius: quorū poſſeſſio peccatores atq; impij homines ſunt: **Nō** ergo ſeuieus: ſed miſericors ad

uerſus eū orat: quiſq; orat vt ei auferatur iſta poſſeſſio ab illo dño qui iuſtificat impiū. **Cū** n. iuſtificatur impius: ex impio ſit iuſtus. **Et** ex poſſeſſione diaboli: migrat in templū dei. **Et** qm̄ pena ē: vt cuiq; auferat poſſeſſio in qua dñari deſiderat: hāc penā dicit irā dei aduerſus diabolū: vt deſinat poſſidere quos poſſidet. **Exurge dñe in ira tua**. **Exurge**: hic appare dicit: būanis vide licet et latentibus verbis. **Quaſi** deus dor miat: cū in ſecretis ſuis incognit⁹ latet. **Exaltare in ſinibus inimicorū meorū**: **Fines** dicit ipſam poſſeſſionē. **Ubi** vult de um exaltari potius: ad ē honorari et gloriſicari: q̄ diabolū: dum impij iuſtificantur: et laudant deū. **Et exurge dñe deus meus in p̄cepto qd̄ mandasti**: **Id** eſt qd̄ būilitatē p̄cepisti: būilis appare. **Et** tu prior imple qd̄ p̄cepisti: vt exemplo tuo vincētes ſuperbiā: nō poſſideant a diabolo: qd̄ aduerſus tua p̄cepta ſuperbiā p̄ſuaſit dicēs: **Manducate et apientur vobis oculi**: et eritis tanq̄ dii. **Et cōgregatio populorū circūdabit te**. **Duplex** intellec tus ē. **Cōgregatio** enī p̄torū: ſiue credenti um: ſiue p̄ſequentiū pōt accipi: quorū vtrū q̄ eadē dñi noſtri būilitate factū eſt: **Quā** p̄temnens p̄ſequentiū multitudo: circūde dit eū. **De** qua dictū ē: **Quare** fremuerūt gentes: et populi meditati ſunt inania. **Credentiū** aut̄ p̄ eius būilitatē multitudo ira eum circūdedit: vt veriſſime diceretur: **Le citas** ex pte iſrael facta ē: vt plenitudo gentiū intraret. **Et** illō: **Postula a me et dabo tibi gentes hereditatē tuā: et poſſeſſionē tuā terminos terre**. **Et propter hanc in altum regrederet**: **Id** ē p̄pter hanc congregationē regrederet in altū: quod reſurgendo et in celū aſcendēdo feciſſe intelligitur. **Ita** enī gloriſicatus: dedit ſp̄m̄ ſan ctū. **Qui** ante gloriſicationē eius dari nō poſſet: **Sicut** in euāgelio poſitū eſt: **Spiri tus** aut̄ nōdū erat datus: quia **Jeſus** non dñ erat gloriſicatus. **Regreſſus** ergo in altum p̄pter congregationē populorū: miſit ſp̄m̄ ſanctū. **Quo** impleti predicatores euangelij: orbem terrarū eccleſijs impleuerunt. **Poteſt** et ſic iſte ſenſus intelligi: **Exurge dñe in ira tua: et exaltare in ſinib⁹ inimicorū meorū**: **Id** ē exurge in ira tua: et nō te intelligant inimici mei. **Et** hoc ſit exalta re: id ē altus efficere: ne intelligaris: quod reſertur ad illud ſilentiū. **Sic** enī de hac ex altatione in alio pſalmo dicit: **Et aſcendit**

Alia ſc̄a
ſynagoga.

super cherubin et volauit. Et posuit tenebras latibulum suum. Quia exaltatione: id est occultatione: cum de merito peccatorum suorum non intellexerint qui te crucifigent: congregatio credentium circumdabit te. Ipsa. n. humilitate exaltatus est: id est non est intellectus. Et ad hoc referatur. Et exurge domine deus meus in precepto quod mandasti: Id est cum appares humilis: altus esto: ut non intelligant inimici mei. Iusto autem sunt peccatores inimici: et pro impij. Et congregatio populorum circumdabit te: Id est per hoc ipsum quod te non intelligunt qui te crucifigent: credent in te gentes: atque ita congregatio populorum circumdabit te. Sed quod sequitur: si vere hoc significat: plus doloris habet: quia iam incipit sentiri: quod leticie: quia intelligitur. Sequitur enim: Et propter hanc in altum regredere: Id est et propter hanc congregationem generis humani qua ecclesie referte sunt: in altum regredere: id est rursus desine intelligi. Quid est ergo et propter hanc: nisi quia et ista te offensa est: ita ut verissime pronuncies dicens: Putas cum venerit filius hominis inueniet fidem super terram: Item dicit de pseudo prophetis qui intelligunt heretici: propter eorum iniquitatem refrigescet caritas multorum. Cum ergo et in ecclesijs: hoc est in illa congregatione populorum atque gentium: ubi nomen christianum latissime puagatum est: tanta erit abundantia peccatorum quod iam ex magna parte sentitur: nonne illa hic predicatur: que per alium quoque prophetam denunciata est fames verbi: Nonne et propter hanc congregationem peccatis suis a se lumen veritatis abalienantem in altum regreditur: id est ut aut nullis: aut per paucis. Be quibus dictum est: Beatus qui perseverauerit usque in finem: hic saluus erit: teneat et percipiat sincera fides: et ab omnium prauarum opinionum labe purgata. Non ergo immerito dicitur. Et propter hanc congregationem in altum regredere: Id est secede rursus in altitudinem secretorum tuorum: etiam propter hanc congregationem populorum quod habet nomen tuum: et facta tua: non facit. Sed siue superior: siue ista sit congruentior: huius loci expositio: siue iudicio alterius alicuius melioris aut pariter: convenientissime sequitur: Dominus iudicat populos. Siue enim in altum regressus est: cum post resurrectionem ascendit in celum: bene sequitur: Dominus iudicat populos quia inde venturus est iudicare vivos et mortuos. Siue in altum regrediatur: cum peccatores christianos deseret intelligentia veri-

tatis: quia de ipso aduentu dictum est: Putas veniens filius hominis inueniet fidem suam in terra: Dominus enim iudicat populos. Quis dominus nisi Iesus christus? Pater enim non iudicat quemquam: sed omne iudicium dedit filio. Quapropter hec anima quod perfecte orat: vide quemadmodum non timeat iudicii diem: et vere securo desiderio dicat in oratione: Adueniat regnum tuum. Iudica: inquit: me domine secundum iusticiam meam: In superiori psalmo infirmus deprecabatur: misericordiam potius implorans dei: quam commemorans ullum meritum suum. Quoniam filius dei peccatores venit vocare in penitentiam. Itaque ibi dixerat: Saluum me fac domine propter misericordiam tuam: id est non propter meritum meum. Nunc autem quoniam vocatus tenuit et seruauit precepta que accepit: audet dicere: iudica me domine secundum iusticiam meam: Et secundum innocentiam meam super me. Ista est vera innocentia: quod nec inimico nocet. Itaque bene se iudicari postulat secundum innocentiam suam: qui vere dicere potuit: Si reddidi retribuentibus mihi mala. Quod autem addidit: super me: non ad innocentiam nostram: sed ad iusticiam quoque se habundari potest. Ut iste sit sensus: Iudica me domine secundum iusticiam meam: et secundum innocentiam meam: que iusticia et innocentia super me est. Quo additamento demonstrat: id ipsum: quod anima iusta est et innocens: non per se habere: sed per illustrantem et illuminantem deum. De hac enim dicit in alio psalmo: Tu illuminabis lucernam meam domine: Et de Joanne dicitur: Quia non erat ille lumen: sed testimonium perhibebat de lumine. Ille erat lucerna ardens et lucens. Lumen ergo illud vestimenta anime tanquam lucerne accedunt: non alieno sed proprio splendore presulget: quod est ipsa veritas. Ita ergo dicitur: secundum iusticiam meam et secundum innocentiam meam super me: tanquam si lucerna ardens et lucens diceret: Iudica me secundum flammam que super me est: id est non qua sum ego: sed qua fulgeo accensa de te. Consummetur autem nequitia peccatorum: Consumetur inquit: perficiatur secundum illud quod est in Apocalypsi. Iustus iustior fiat: et sordidus sordescat adhuc. Videtur enim consummata nequitia hominum: qui crucifixerunt filium dei. Sed eorum maior est: qui noluerunt recte vivere: et oderunt precepta veritatis: pro quibus crucifixus est filius dei. Consumetur ergo inquit nequitia peccatorum: id est perueniatur ad summam nequitiam: ut possit iustus iam venire iudici-

*Alia
Tingens.*

um. **S**z qm nō solū dictū est: sordidus for-
descat adhuc: sed etiā dictū est: iustus iu-
stior fiat: annectit et dicit: **Et dirige ius-
tum: scrutās corda et renes deus.**
Quō g iustū dirigi pot: nisi in occulto: qm
etiā ecclesia illa que initio tpm christiano-
rū: cū ad huc psecutiōe seculariū hominū
sancti pmerent: miranda videbat hoibus.
Nunc postq in tanto culmine nomē cepit
esse christianū: creuit hypocrisis: id ē simu-
latio: eoz scz q noie christiano: malūt hōi-
bus placere q̄ deo. **Q**uō ergo dirigitur iu-
stus in tanta pfusione simulatiōis: nisi dū
scrutatur corda et renes de: vidēs oīm co-
gitationes q noie cordis significare sunt: et
delectationes q nomine renū intelligunt.
Recte quippe tpaliū et terrenarū rerū de-
lectatio: renib⁹ tribuitur: qz et ipa ps est in-
ferior hominis: et ea regio est vbi carnalis
generationis voluptas habitat: per quas
in hanc erūnosam et fallacis leticie vitā: p
successiōe plis natura hūana trāsfundit.
Scrutās g cor nostrū de: et pspiciens ibi
esse vbi est thesaur⁹ nfr: id est in celis: **S**cru-
tās etiā renes: et pspiciens nō nos acq̄lescere
carni et sanguini: s̄ delectari in dño: dirigit
iustū in ipsa psciētia corā se: vbi nullus ho-
minū videt: s̄ solus ille q pspicit qd quisqz
cogitet: et quid quēqz delectet. **F**inis. n. cu-
re delectatio est: qz eo qsqz curis et cogita-
tionib⁹ nititur: vt ad suā delectatiōe pue-
niat. **V**idet igit curas nostras: qui scrutat
cor. **V**idet aut fines curarū: id est delecta-
tiones: qui pscrutat renes. **E**t cū inuene-
rit: nō ad p̄cupiscentiā carnis: neqz ad cō-
cupiscentiā oculorū: neqz ad ambitionē se-
culi: q oīa trāseunt tanqz vmbra: inclinari
curas nostras: s̄ ad gaudia rerū eternarū
sustollit: que nulla cōmutatiōe violant: di-
rigit iustū scrutās corda et renes de. **O**pe-
ra enī nostra q factis et dictis opamur: pnt
esse nota hoibus: sed quo aio fiant: et quo
p illa puenire cupiam⁹: solus ille notuit q
scrutat corda et renes de. **I**ustū **au-**
xiliū meū a dño: qui saluos facit re-
ctos corde. **B**uo sunt officia medicine:
Unū q sanat infirmitas: **A**lterū q sanitas
custodit. **J**uxta illud pmū: dictū ē in supi-
ore psalmo: **M**iserere mei dñe: qm infir-
mus sū. **J**uxta s̄ alterū: in hoc psalmo di-
cit: **S**i est iniquitas in manib⁹ meis: **S**i red-
didi retribuētib⁹ mibi mala: decidā merito
ab inuicē meis inanis. **I**bi enī infirmus
vt liberet. **H**ic iā sanus ne corrūpat: orat.

*Alia
taduntorū.*

Juxta illud: ibi dicit: **S**aluū me fac p̄p̄
misericordiā tuā. **J**uxta istud: s̄ dicit: **J**udica
me dñe fm iusticiā meā. **I**bi enī: vt a mor-
bo euadat remediū: s̄ aut: ne in morbū re-
cidat tuitionē petit. **J**uxta illd: dicit: **S**al-
uū me fac dñe fm misericordiā tuā. **J**uxta s̄
dicit: **I**ustū auxiliū meū a dño: q saluos fa-
cit rectos corde. **E**t illa em et ista saluos fa-
cit. **S**z illa ex egritudine ad salutē trāsfert:
hec in ipsa salute pseruat. **I**taqz ibi: mise-
ricordiā auxiliū est: qz nullum habet mentū
petōr q adhuc iustificari desiderat: credēs
in eū q iustificat impiū. **H**ic aut: iustū au-
xiliū est: qd iam iusto tribuit. **B**icat g ibi:
peccator: qui dixit: **I**nfirmus sum: **S**aluū
me fac domine ppter misericordiā tuam.
Et dicat hic iustus: qui dixit: **S**i reddidi
retribuētibus mibi mala. **I**ustū auxiliū
meū a domino: qui saluos facit rectos cor-
de. **S**i enī medicinā exhibet qua sanemur
infirmi: quātomagis eā qua custodiamur
sani. **Q**uoniā si cū adhuc peccatores esse
mus: christus p nobis mortuus est: quan-
tomagis nunc iustificati: salui erimus ab
ira p ipsum. **I**ustū auxiliū meū a domino
qui saluos facit rectos corde. **D**irigit ius-
tū: scrutās corda et renes deus. **I**usto aut
auxilio: saluos facit rectos corde. **N**on si-
cut scrutat corda et renes: ita saluos facit
rectos corde et renibus: quia cogitationes
male sunt in prauo corde: et bone in re-
cto corde. **D**electationes autem non bone
ad renes pertinent: quia inferiores sunt at-
qz terrene. **B**one vero non ad renes: sed
ad ipsum cor. **P**ropterea nō ita dici pos-
sunt recti renibus: sicut dicuntur recti cor-
de. **C**um iam vbi cogitatio: ibi et delecta-
tio est. **Q**uod fieri non potest: nisi cū diui-
na atqz eterna cogitantur. **B**edisti inquit
leticiā in corde meo: cū dixisset: **S**ignatū
est super nos lumē vultus tui domine. **N**ā
phantasmata rez temporalū que sibi ani-
mus fingit: cuz se spevana mortaliqz iacta-
tur: q̄uis inanib⁹ imaginatiōib⁹ afferat se
pe deliram insanāqz leticiā: non tamen
cordi hec delectatio: sed renibus tribuēda
est: quia ille omnes imaginationes de infe-
rioribus: hoc est terrenis carnalibusqz re-
bus attrahit. **I**ta fit: vt scrutās corda
et renes deus: et pspiciens in corde rectas
cogitationes: in renibus nullas delectatio-
nes: iustū auxiliū pbeat rectis corde: vbi
mundis cogitationibus superne delectati-
ones sociantur. **E**t ideo in alio psalmo cū

dixisset: Insuper et usque ad noctem increpu-
erunt me renes mei: subiecit de auxilio di-
cens: **Prouidebā dominus in conspectu**
meo semper: quoniam a dextris est mihi ne com-
mouear. **Ubi ostendit suggestiōes tū se a**
renibus passū: nō etiā delectationes: quā si
pateret: utique commoueret. **Bixit autē a dex-**
tris est mihi dñs ne commouear: deinde
subiungit: propter hoc letatū est cor meū: ut
renes eū increpare potuerint nō delecta-
re. **Nō itaq; in renibus: sed ibi facta est de-**
lectatio: ubi aduersus renū increpationes
pulsus est deus a dextris esse: id ē in corde

Alia lra
et patiens.

De iudex iustus fortis et lōga-
nimis: Quis deus iudex: nisi deus qui
iudicat populos. Ipse iustus: qui reddet uni-
cuique iuxta opera sua. Ipse fortis: quod etiā per-
secutores impios: cū sit potētissim⁹ pro nostra
salute tolerauit. Ipse lōganimis: qui etiam
ipso qui persecuti sunt: nō statim post resur-
rectionē ad supplicium rapuit: sed sustinuit:
ut se aliquādo ad salutem ab illa impietate
cōuerterent. **Et adhuc sustinet: seruans**
ultimo iudicio ultimā penā: et nūc usque in-
uitans peccatores ad penitentiam.

Alia lra
et nūq; irascet

Non
irā adducens per singulos dies. Si-
gnificant⁹ fortasse dicit: irā adducēs: quā
irascens. **Et ita in exemplarib⁹ grecis inue-**
nimus. **Ut nō sit in ipso ira qua punit: sed**
in animis eorū ministrorū qui pceptis veri-
tatis obtēperant: per quos iubetur etiā infe-
rioribus ministris qui vocantur angeli ira-
cundie: ad puniēda peccata. **Quos iā nō**
propter iusticiā qua nō gaudent: sed propter ma-
liciā pena hūana delectat. **Nō ergo deus**
iram adducit per singulos dies: id est non per
singulos dies ad vindictam cōgregat mi-
nistros suos. **Hunc enim patientia dei ad**
penitentiam inuitat. **Ultimo vero tempore:**
cū ibi homines propter duritiam suam et cor
impenitens: thesaurizauerint sibi irā in die
ire et reuelationis iusti iudicii dei gladium
suū vibrabit.

Alia lra
et pueri fuerit.

Nisi cōueruerint: in-
quit: gladium suū vibrabit: Potest
ipse homo dñicus gladius dei intelligi bis
acutus: id est framea: quē nō vibrauit pri-
mo aduentu: sed tanq; in vagina hūilitatē
abscondit. **Vibrabit autē: cū in secūdo ad-**
uentu veniēs iudicare viuos et mortuos:
in manifesto splendore claritatis sue: iustis
lumiē suo: et terrore impijs coruscabit. **Nā**
in alijs exemplaribus pro eo quod est **Gladiū**
suū vibrabit. **Frameā suā splendificabit:**
positū est. **Quo verbo cōuenientissime si-**

gnificari arbitror ultimū dominice clarita-
tis aduentum: quādoquidē ex ipsius per-
sona intelligitur: quod alius psalmus habet:
Libera domine ab impijs animā meā: fra-
meam tuā ab inimicis manus tue. **Arcū**
suū tetendit et parauit illum. **Nō**
passim verborū tēpa ptereūda sunt: quod
gladiū de futuro dixit vibrabit: arcū de p-
terito tetendit. **Beinde pteriti temporis cō-**
sequitur verba. **Et in ipso parauit**
vasa mortis: sagittas suas arden-
tibus operatus est. **Arcus ergo istū:**
scripturas sanctas: libetē acceperim: ubi
fortitudine noui testamenti: quasi neruo quā-
dam: duricia veteris flexa et edomita est.
Hinc tanq; sagitte emittūtur apostoli: vel
diuina preconia iaculātur. **Quas sagittas**
ardentibus operatus est: id est qui percus-
si diuino amore flagrant. **Qua enī alia**
sagitta percussa est: que dicit: **Inducite**
me in domum vini: cōstituite me inter vi-
gentes: constipate me inter mella: quoniam
vulnerata caritate ego sum. **Quibus alijs**
sagittis accēdit: qui redire ad deū cupiēs:
et ab ista peregrinatiōe remeare: aduersus
dolosās linguas petit auxiliū. **Et ei dici-**
tur: **Quid des tibi: aut quid adicias tibi**
aduersus linguā dolosā? **Sagitte poten-**
tis acute: cū carbonibus vastatorijs: **Id**
est: quibus percussus atq; inflāmat⁹: tā-
to amore ardeas regni celorū: ut omnī re-
sistentiū et a proposito reuocare volētū: ling-
uas ptenas: et persecutiones eorū derideas:
dicēs: **Quis me sepabit a caritate christi:**
tribulatio: an angustia: an persecutio: an fa-
mes: an nuditas: an piculū: an gladi⁹? **Cer-**
tus sū enī inq;: quā neq; mors: neq; vita: ne-
q; āgelus: neq; pncipat⁹: neq; pntia: neq;
futura: neq; virtus: neq; altitudo: neq; p-
fundū: neq; creatura alia poterit nos se-
perare a caritate dei: quā est in christo Iesu
dño nostro. **Sic ardentibus sagittas suas**
operat⁹ est. **Nā in grecis exemplaribus**
ita inuenitur: **sagittas suas ardentib⁹ opa-**
tus est. **Latina autē: ardentēs: pleraq; ha-**
bēt. **Sed siue ipse sagitte ardeāt: siue arde-**
re faciāt: quod utiq; nō pnt: nisi et ipse arde-
ant: integer sensus est. **Sed quia non sagit-**
tas tantū: sed etiā vasa mortis dixit in ar-
cu dominū parasse. **Queri pōt que sint va-**
sa mortis? **An forte heretici: Nā et ipsi ex**
eodē arcu: id est ex eisdē scripturis in ani-
mas non caritate inflāmandas: sed vene-
nis perimēdas insiliunt: quod non contingit

Alia lra
et effectus.

nisi p meritis. Propterea diuine puiden-
tie etiā ista dispositio tribuenda est. **Nō** qz
ipsa peccatores facit: sed qā ipsa ordinat
cū peccauerint. **Dalo** em̄ voto per pecca-
tū legentes: male coguntur intelligere: vt
ipsa sit pena peccati: quorū tamē morte: si
lij catholice ecclesie tanq̄ quibusdā spinis
a somno excitant: vt ad intelligentiā diui-
narū pficiant scripturarū. **Oportet** em̄ et
hereses esse: vt pbat inquit manifesti sūt
inter vos: hoc est inter hoies: cū manifesti
sint deo. **An** forte easdem sagittas et vasa
mortis disposuit ad pñiciē infidelīū: et ar-
dētes vel ardentib⁹ opatus est ad exercita-
tionē fidelīū. **Nō** em̄ falsū est qd̄ **Ap̄ls** di-
cit: **Alijs** sumus odor vite in vitam: **Alijs**
odor mortis in mortē. **Et** ad hec q̄s idone-
us: **Nō** q̄ mix si idē apli: et vasa mortis sūt
eis a quib⁹ psecutionez passi sunt: et ignee
sagitte ad inflāmāda corda credētiū. **P̄**
hanc aut dispensationē iustū veniet iudi-
ciū. **Be** quo ita dicit: vt intelligamus vni-
cuiq̄ hōi suppliciu⁹ fieri de peccato suo: et
ei⁹ iniquitatē in penā pueri. **Nec** putem⁹
illā tranquillitatē: et ineffabile lumē dei de
se pferre vñ peccata puniant: sed ipsa pec-
cata sic ordinare: vt que fuerūt delectamē-
ta hōi peccāti: sint instrumēta dño punien-
ti. **Ecce** inqt: **pturiuit iniusticiā:**
Quid enī pceperat: vt iniusticiā pturiret:
Cōcepit inqt: laborē: **Hinc** ē. n. illd̄:
In labore māducab panē tuū. **Hinc** etiā
et illd̄: **Uenite** ad me oēs q̄ laborat: et one-
rati est: **Iugū** enī meū leue ē: et onus meū
leue. **Nō** em̄ poterit labor finire: nisi b̄ q̄sq̄
diligat: qd̄ inuito nō possit auferri. **Nā** cū
ea diligunt que possum⁹ cōtra voluntates
amittere: necesse est vt p his miserrime la-
bozemus: et vt hec adipiscamur: in angu-
stijs terrenarū erūnarū: cū sibi quisq̄ illa
rapere et puenire alterū: aut extorquere al-
teri cupit: iniusticias machinemur. **Recte**
ergo et prorsus ex ordine pturiuit iniustici-
am: qui pcepit laborē. **Parit** aut quid: ni-
si qd̄ pturiuit: q̄uis nō hoc pturient qd̄ cō-
cepit. **Nō** enī hoc nascitur: qd̄ cōcipit: sed
cōcipitur semen: nascitur qd̄ format ex se-
mine. **Labor** est igit̄ semen iniquitatis: pec-
catū autē cōceptio laboris: id est: illud pri-
mū peccatū apostatare a deo. **Parturiuit**
ergo iniusticiā: qui cōcepit laborē. **Et pe-**
perit iniquitatē. **Iniquitas** hoc est: qd̄
iniusticia. hoc ergo peperit: quod parturi-
uit: **Quid**: deinde sequit̄. **Lacū ape-**

ruit et effodit illum. **Lacū** aperire: est
in terrenis rebus: id est tanq̄ in terra frau-
dē parare: quo ali⁹ cadat: quē vult decipe
iniustus. **Aperit** aut hic lacus: cuz p̄sentit
male suggestioni terrenarū cupiditatū. **Et**
fodit vero: cū post p̄sensionē opatiōi frau-
dis instatur. **Sz** vñ fieri pōt: vt iniquitas
pus ledat homines iustū in quē pcedit: q̄
cor iniustū vñ pcedit. **Ira**q̄ fraudator pe-
cunie (verbi gratia) dñi cupit aliū dño la-
cerare: ipse auaricie vulnere sauciat. **Quis**
aut vel demēs: nō videat quātū inter hos
distet: cū ille patiat̄ damñū pecunie: ille in-
nocentie: **Incident**: ergo: **in foueā quā**
fecit. **Quod** in alio psalmo dicit: **Cogno-**
scet dñs iudicia faciēs: in opibus manū
suarū cōprehēsus est p̄tor. **Cōuerte**
tur labor ei⁹ i caput ei⁹: et iniquitas
eius in vertice ei⁹ descendet. **Nō. n.**
voluit ipse peccatū euadere: s̄ fact⁹ est sub
peccato tāq̄ seru⁹: dicēte dño: **Dis** q̄ pec-
cat: seru⁹ est. **Erit** q̄ iniquitas ei⁹ sup ipm: cū
ipse iniquitati sue subdit: qz nō potuit dice-
re dño qd̄ innocētes et recti dicūt: **Gloria**
mea et exaltās caput meū. **Ira** q̄ ipse inferi-
or erit: vt ei⁹ iniquitas sit supior: et in illū de-
scēdat: qz grauat illū et onerat: et ad requiē
sanctorū reuocare non sinit. **Hoc** fit: cū in
hoīe pueris seruit ratio: et libido dñat.
Confitebor dño fm iusticiā eius.
Nō ista p̄fessio p̄tor est. **Ille** enī hoc dic:
q̄ supius verissime dicebat: **Si** ē iniquitas in
manib⁹ meis. **Sz** p̄fessio iusticie dei: q̄ ita lo-
q̄mur: **Uere** dñe iust⁹ es: qñ et iustos sic pre-
gis vt p te ipm eos illumines. **Et** peccato-
res sic ordinas: vt nō tua: sed sua malicia
puniat. **Ista** p̄fessio ita dñm laudat: vt ni-
hil possint ipior valere blasphemie. **Qui**
volentes excusare facinora sua: nolūt sue
culpe tribuere quod peccant: hoc est no-
lunt sue culpe tribuere culpam suā. **Ira**q̄
aut fortunā: aut fatū iueniūt qd̄ accusent:
Aut diabolū: cui nō cōsentire in ptāte nra
esse voluit: q̄ nos fecit: **Aut** aliā naturā in-
ducūt que nō sit ex deo: fluctuantes mise-
ri et errantes potius: q̄ cōfidentes deo: vt
eis ignoscat. **Non** enī oportet ignosci: nisi
dicēti: peccauī. **Qui** ergo videt merita ani-
marū sic ordinari a deo: vt dum sua cuiq̄
tribuuntur: pulchritudo vniuersitatis nul-
la ex parte violetur: in omnibus laudat de-
um. **Et** ista est nō peccatorū: sed iustorū cō-
fessio. **Nō** enim peccatorū cōfessio est: dñi
dicit domin⁹: **Confiteor** tibi domine celi et

Alia lra.
t̄ poloz.

Alia lra.
t̄ poloz.

terre: qz abscondisti h̄ a sapientib⁹: ⁊ reuela-
sti ea puulis. **I**te i Ecclastico dicit: Cōfi-
temini dño in oibus opib⁹ ei⁹. Et hec dice-
tis in p̄fessione: opa dñi vniuersa bona val-
de. Qd̄ in isto psalmo intelligi pōt: si q̄sq̄
pia mēte dño adiuuāte: distinguat inter iu-
stoz p̄mia: ⁊ supplicia p̄ctōz. Quēadmo-
dū his duob⁹ vniuersa creatura quā de⁹ a
se p̄ditā regit: mirifica ⁊ pauc⁹ cognita pul-
chritudine decorat. Ita ḡ ait: Confitebor
dño p̄m iusticiā eius: tanq̄ ille q̄ viderit n̄
factas tenebras a deo: s̄ ordinatas tñ. Be-
us enī dixit: fiat lux: ⁊ facta est lux. Nō di-
xit: fiāt tenebre: ⁊ facte s̄ tenebre: ⁊ tñ ip̄as
ordinauit. Et iō dixit: **Diuisit de⁹ inf̄ lucez
⁊ tenebras.** Et vocauit de⁹ lucē diē: ⁊ tene-
bras vocauit noctē. Ista distinctio aliō se-
cit ⁊ ordinauit: aliud aut̄ nō fecit: s̄ tñ etiā
h̄ ordinauit. **I**ā v̄o tenebr̄ significari pec-
cata: ⁊ in p̄p̄a inuenit qui dicit: Et tene-
bre tue tāq̄ merides erūt. Et in Ap̄lo di-
cēte: Qui odit fratrē suū: in tenebr̄ ē. Et il-
lud p̄cipue: Abijciam⁹ opa tenebrarū: ⁊ in
duamur arma lucis: Nō q̄ aliq̄ sit natura
tenebrarū: Omnis enī natura inquātū na-
tura ē: esse cogit. Esse aut̄: ad lucē ptinet:
nō eē ad tenebras. Qui ḡ deserit eū a q̄ fa-
ctus est: ⁊ inclināt in id vñ factus est: in ni-
bilū. in hoc: p̄ctō tenebrarū: ⁊ tñ nō penitus
perit: s̄ in infimis ordinat. Itaq̄ postq̄ di-
xit: p̄fitebor dño: ne peccatoz p̄fessionē in-
telligerem⁹: subiicit vltimū. **Et psallam
nomini dñi altissimi.** Psallere autē
ad gaudiū ptinet. Penitētia v̄o peccatoz
ad tristitiā. Potest iste psalm⁹ etiā in p̄lo-
na dñici hoīs intelligi: si mō ea q̄ ibi humi-
liter dicta sunt: ad nostrā infirmitatē refe-
rant: quā ille gestabat.

U Explicet Tract. de ps. vii. **I**ncipit
Tract. de ps. viii. **I**n fine p̄ torcu-
laribus: Ps̄ ipsi David.

Nihil de torcularib⁹ in textu ei⁹ psal-
mi cui⁹ iste titulus est: dicere videt̄.
In q̄ apparet multis ⁊ varijs silitudinib⁹
vnā eādēq̄ rē in scripturis sepe insinuari.
Torcularia ḡ possum⁹ accipere ecclesias: ea-
dē rōne q̄ ⁊ areā itelligim⁹ eccliam. Quia
siue in area siue in torculari nihil aliud agi-
tur: nisi vt fruct⁹ ab integumēt̄ purgent q̄
necessaria erāt: ⁊ vt nascerent⁹: ⁊ vt cresce-
rēt: atq̄ ad maturitatē vel messis v̄l vinde-
mie puenirent. His ḡ vel integumētis vel
sustētaculis: id ē paleis in area frumēta: et
vinacijs in torcularib⁹ vīna exuūtur. Sic

in ecclijs a mltitudine seculariū hoīm q̄ si-
mul cū bonis cōgregat⁹ (quib⁹ vt nascerēt
⁊ apti fierēt v̄bo diuino: necessaria erat il-
la multitudo) id agit⁹: vt spūali amore per
opationē ministroz dei sepeñt. Agitur enī
nūc vt nō loco: sed affectu interm separēt
boni a malis: q̄uis simul in ecclijs q̄tuz
attinet ad corpālē p̄ntiā: puerfent. Aliud
aut̄ erit t̄pus: q̄ vel frumēta in horrea: vel
vīna in cellas segregent⁹. Frumēta inq̄ re-
condet in horreis: paleas aut̄ cōburet igni
inextingibili. Eadē res in alia similitudi-
ne sic itelligi pōt: Elina recōdet in apothē-
cis: vinacia vero pecoribus p̄ijciēt: vt v̄e
tres pecorū: p̄ penis gebennarū p̄ simili-
tudine intelligere liceat. Est alius intellec-
tus de torcularibus: dū tamē ab ecclīaz
significatione nō recedat. **N**ā ⁊ verbū di-
uinū: pōt vīa itelligi. **B**ictus est enī ⁊ do-
minus botrus vīe: quē ligno suspensū: de
terra p̄missionis qui p̄missi erant a p̄lo
israel: tanq̄ crucifixū attulerūt. Verbum
itaq̄ diuinū: cū enunciationis necessitate
vsurpat vocis sonū: quo in aures p̄uehāt
audientū: eodē sono vocē tanq̄ vinacijs:
intellectus tanq̄ vinūz includit⁹: ⁊ sic vīa
ista in aures venit: quasi in calcatoria tor-
culariorū. **I**bi autē discernit⁹: vt sonus v̄s
q̄ ad aures valeat: intellectus aut̄ memo-
ria eorū qui audiunt: velut quodam lacu
excipiat⁹: inde transeat in morū discipli-
nam ⁊ habitū mentis: tanq̄ de lacu in cel-
las: in quibus si negligentia nō acuerit: ve-
rustate firmabit⁹. **A**cuit nanq̄ in iudeis: ⁊
hoc aceto dñm potauerūt. **N**ā illud vinū
q̄ de generatione vitis noui testamēti bi-
biturus est cū sancti suis domin⁹ in regno
patr̄ sui: suauissimū atq̄ firmissimū sit: ne-
cesse est. Solent accipi torcularia etiā mar-
tyria: tanq̄ afflictione persecutionū calca-
tis eis: qui christi nomē cōfessi sunt. **M**or-
talia eorū tāq̄ vinacia in terra remanserūt.
Aie aut̄ in requiē celestis habitandis ema-
nauerunt. Sed neq̄ isto intellectu ab ec-
clesiarū fructificatione disceditur. **P**sall-
itur ergo p̄ torcularibus: p̄ ecclesie cōsti-
tutione: cū donum⁹ noster postq̄ surrexit:
ascendit in celos. Tunc enim misit spiritū
sanctū: quo impleti discipuli: cum fiducia
p̄dicauerunt verbū dei: vt ecclesie cōgre-
garent⁹. Itaq̄ sequitur:

Domine dñs noster: q̄ ad-
mirabile ē nome tuū in vni-
uersa terra. Quero vnde sit ad